

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

Szusiak (11)

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK

JAWNE

ASG WP wewn. 3709/82

Egz. nr1.

Gen. bryg. pil. prof. dr Zdzisław ŻARSKI
Płk w st. spocz. doc. dr Jan UCHAŃSKI

ORGANIZACJA I PROWADZENIE OPERACJI POWIETRZNEJ NA TDW

Skrypt

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Dział Zbiorów Specjalnych

nr ewid. **45402**

WARSZAWA

1982

DANES-PICTA.COM

Zdzisiek (11)

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK

JAWNE

██████████
██████████
██████████

ASG WP wewn. 3709/82

Egz. nr1.

Gen. bryg. pil. prof. dr Zdzisław ŻARSKI
Płk w st. spocz. doc. dr Jan UCHAŃSKI

ORGANIZACJA I PROWADZENIE OPERACJI POWIETRZNEJ NA TDW

Skrypt

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Sztabu Sił Powietrznych i Obrony Powietrznej Kraju

Br. ewid. _____
45402

WARSZAWA

1982

JKUPIŃSKI

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LÓTNICZYCH i OPK

ASG WP wewn. 3709/82

JAWNE

POSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1996 roku
art. 86 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
.....
podpis

~~SECRET~~
~~SECRET~~
~~SECRET~~

Egz. nr 1

Gen. bryg. pil. prof. dr Zdzisław ŻARSKI
Płk w st. spocz. doc. dr Jan UCHAŃSKI

ORGANIZACJA I PROWADZENIE OPERACJI POWIETRZNEJ NA TDW

S k r y p t

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Bibliotek Specjalnych

Dr Anita
45402

SPIS TREŚCI

	Strona
WSTĘP	3
1. Współczesne poglądy na prowadzenie walki o panowanie w powietrzu	4
2. Ogólna charakterystyka operacji powietrznej na TDW	9
3. Właściwości przygotowania operacji powietrznej	14
4. Właściwości prowadzenia operacji powietrznej	20
5. Udział sił zbrojnych PRL w operacji powietrznej na ZTDW ..	23
ZAKOŃCZENIE	32

WSTĘP

W ostatnich latach obserwujemy intensywny rozwój sztuki wojennej, w tym również w aspekcie prowadzenia współczesnych działań powietrznych. Szczególną rangę nadaje się obecnie walce o panowanie w powietrzu i przewagę w broni raketowo-jądrowej. Do walki tej przewiduje się angażowanie wszystkich rodzajów sił zbrojnych. Obok operacji powietrznej, związanej z walką o panowanie w powietrzu, wprowadzono do praktycznej działalności sił zbrojnych nową formę walki z przeciwnikiem powietrznym, a mianowicie operację przeciwpowietrzną.^{1/}

Wprowadzenie tej formy działań oraz angażowanie do walki o panowanie w powietrzu wszystkich rodzajów sił zbrojnych, rzutuje w sposób istotny na organizację i prowadzenie współczesnej operacji powietrznej w początkowym okresie wojny. Przede wszystkim powstała konieczność organizacyjnego ujęcia w tej operacji działań różnych sił i środków, według jednego zamiaru i pod jednym dowództwem w skali teatru działań wojennych.

Pierwsza operacja powietrzna w początkowym okresie wojny w celu wywalczenia panowania w powietrzu może być prowadzona od chwili wybuchu wojny lub po pomyślnie zakończonej operacji przeciwpowietrznej. Jednak prowadzona ona będzie tylko wówczas, gdy zaistnieją warunki do pomyślnego wykonania postawionych zadań i osiągnięcia zaplanowanych celów operacji. Warunkami tymi z reguły będą zadania i charakter działań wojsk na TDW, oraz posiadanie określonej przewagi sił i środków wydzielonych do jej przeprowadzenia, nad analogicznymi siłami i środkami przeciwnika.

W związku z tym, a także z zaangażowaniem w operacji powietrznej znacznych sił i środków różnych rodzajów sił zbrojnych i wojsk zmienia się treść i istota współczesnej operacji powietrznej, czas i sposób jej przeprowadzenia. Przede wszystkim wymagane będzie umiejętne scalenie wysiłku wszystkich wojsk na wykonanie głównych zadań w operacji powietrznej. Zasadnicze znaczenie w tym zakresie będzie miało właściwe przygotowanie operacji oraz sprawne dowodzenie wojskami w toku jej prowadzenia.

W skrypcie główną uwagę zwraca się na omówienie wyżej wymienionych problemów, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości i charakteru udziału w tej operacji naszych /polskich/ sił zbrojnych.

1/ Na temat organizacji i prowadzenia operacji przeciwpowietrznej wydany został odrębny skrypt.

Skrypt przeznaczony jest dla kadry i słuchaczy Akademii Sztabu Generalnego WP. Może być wykorzystany również w wojskach jako materiał pomocniczy.

1. WSPÓŁCZESNE POGLĄDY NA PROWADZENIE WALKI O PANOWANIE W POWIETRZU

Współczesne poglądy na prowadzenie walki o panowanie w powietrzu ukształtowały się w oparciu o analizę i uogólnienia doświadczeń, wypływających z przebiegu I i II wojny światowej, a także konfliktów zbrojnych okresu powojennego oraz ich weryfikacji w świetle rozwoju broni jądrowej i nowych systemów uzbrojenia.

Wnioski z działań lotnictwa w pierwszej wojnie światowej przyczyniły się do sformułowania samego pojęcia "panowanie w powietrzu" i wypracowania podstawowych koncepcji jego wywalczenia. W drugiej wojnie światowej koncepcje te zostały zweryfikowane i unowocześnione. Konflikty zbrojne okresu powojennego stworzyły zaś warunki do dalszego ich uaktualnienia.

Z radykalnymi poglądami na prowadzenie walki o panowanie w powietrzu spotkaliśmy się w okresie wprowadzania broni jądrowej do arsenału środków walki i przyjęcia założeń, że będzie ona stosowana masowo od momentu wybuchu wojny. Ponieważ zmasowane użycie broni jądrowej stwarzało potencjalne możliwości zniszczenia lotnictwa na lotniskach na całym TDW w bardzo krótkim czasie, problematyka prowadzenia walki o panowanie w powietrzu traktowana była marginesowo. Ponownie wrócono do niej z całą powagą z chwilą przyjęcia nowej doktryny, dopuszczającej możliwość prowadzenia wojny, zwłaszcza w początkowym jej okresie, bez stosowania broni jądrowej.

Obecnie dość często spotykamy się z różną interpretacją zarówno w odniesieniu do samego pojęcia "panowanie w powietrzu", jak i jego istoty, treści i znaczenia. W wielu publikacjach i dyskusjach "panowanie w powietrzu" utożsamia się z "przewagą w powietrzu", traktuje się te dwa pojęcia jako synonimy lub co najmniej bliskoznaczne. Taka interpretacja jest niewłaściwa, sprzeczna z naszym najnowszym leksykonem wiedzy wojskowej. Jeśli bowiem pojęcie "panowanie w powietrzu" z podziałem na strategiczne, operacyjne i taktyczne jest jednoznacznie określone i oznacza konkretną sytuację w przestrzeni powietrznej walczących stron, powstałą w wyniku aktywnych działań wszystkich rodzajów sił zbrojnych, to pojęcie "przewaga w powietrzu" oznacza tylko, że strona ją posiadająca ma lepsze warunki do wywalczenia panowania w powietrzu aniżeli strona przeciwna.

Samo pojęcie "przewaga w powietrzu" nie wyjaśnia jednak, w czym się

ona wyraża. Może być bowiem przewaga ilościowa /np. większa liczba samolotów/ lub jakościowa /np. lepsze samoloty, lepiej wyszkolony i bardziej bojowy personel latający, wyższe umiejętności dowództw i sztabów w organizacji i prowadzeniu działań bojowych itp./, albo jednocześnie przewaga ilościowa i jakościowa. Często w kalkulacjach przewagę w powietrzu wyraża się ilościowo stosunkiem samolotów walczących stron. Jednak historia drugiej wojny światowej i późniejszych konfliktów zbrojnych dostarczyła szeregu dowodów na to, że najczęściej nie ilościowa, lecz jakościowa przewaga decydowała o zdobyciu panowania w powietrzu. Na przykład w roku 1940 nie udało się hitlerowskiej Luftwaffe zdobyć panowania w powietrzu nad terytorium Anglii, mimo posiadania znacznej przewagi ilościowej, natomiast Izraelczycy w 1967 roku zdobyli panowanie w powietrzu w warunkach posiadania przez stronę przeciwną wyraźnej przewagi ilościowej w samolotach.

Według naszych poglądów posiadanie przewagi w powietrzu należy traktować jako jeden z podstawowych warunków powodzenia w walce o panowanie w powietrzu.

Obecnie przez pojęcie: panowanie w powietrzu, rozumie się taką sytuację w przestrzeni powietrznej - powstałą w wyniku aktywnych działań - w której własne lotnictwo dysponuje inicjatywą i zdolne jest do narzucenia swej woli przeciwnikowi. W czasie panowania w powietrzu wojska lądowe, marynarka wojenna i siły powietrzne mają możliwość wykonywania swych zadań, nie napotykając silnego przeciwdziałania ze strony lotnictwa i naziemnych środków obrony powietrznej przeciwnika.

Panowanie w powietrzu - pod względem jego skali - dzieli się na strategiczne, operacyjne i taktyczne /niekiedy niesłusznie nazywanymi: ogólnym, lokalnym, czasowym, miejscowym itp./.

Strategiczne panowanie w powietrzu zdobywane jest w interesie operacji strategicznej, operacyjne na poszczególnych kierunkach operacyjnych TDW, a taktyczne - w niewielkim rejonie i na krótki czas, niezbędny do wykonania zadań przez związki taktyczne i oddziały różnych rodzajów sił zbrojnych i wojsk.

Poziom rozwoju współczesnych środków wojny powietrznej stawia obecnie przed siłami zbrojnymi walkę o panowanie w powietrzu na czołowym miejscu, zwłaszcza w początkowym okresie wojny, kiedy każda z walczących stron będzie dążyła do natychmiastowego zdobycia inicjatywy na TDW dla osiągnięcia powodzenia zaczepnych operacji na lądzie, morzu i w powietrzu. Teoretycy paktu NATO oceniają, że przy posiadaniu panowania w powietrzu możliwości wojsk lądowych wzrastają 3-5 razy.

W Stanach Zjednoczonych i głównych europejskich państwach NATO, ze względu na ich interesy ogólnoswiatowe, zadanie walki o panowanie w po-

wietrze realizuje się już w czasie pokoju przez intensywne doskonalenie i rozbudowę potencjału ofensywnego sił powietrznych. Szczególną rolę nadaje się rozwojowi środków napadu powietrznego i nowym teoriom ich użycia, zwłaszcza na europejskim, głównym teatrze wojny.

Najbardziej są widoczne tendencje w konstruowaniu nowych środków napadu powietrznego, opartych na najnowszych osiągnięciach nauki i techniki. Jesteśmy świadkami produkcji nowoczesnych samolotów i środków rażenia, zwłaszcza rakiet i bomb. W roku 1983 planuje się wprowadzenie do uzbrojenia sił zbrojnych NATO rakiet manewrujących "Cruise" i pocisków balistycznych "Pershing-2", a w dalszej przyszłości samolotu bombowego "Stiehl" /planowanego na rok 1986/, niewykrywalnego w powietrze przez obecne środki radiolokacyjne, oraz nowego systemu precyzyjnego rozpoznania, lokalizacji i zwalczania źródeł promieniowania elektromagnetycznego /PLLS/.

Specjaliści z NATO zakładają, że wprowadzenie do uzbrojenia nowoczesnych samolotów i wyposażenie ich w nowe pociski raketowe i bomby oraz w doskonalsze systemy nawigacyjno-bombardierskie i środki walki radioelektronicznej pozwoli zwiększyć możliwości bojowe ich sił powietrznych 1,5-krotnie, nawet przy zachowaniu na obecnym poziomie stanu liczebnego samolotów.

Równoległe z wprowadzaniem do uzbrojenia sił powietrznych nowych środków walki doskonalą się formy i sposoby ich użycia w przyszłych działaniach wojennych. Wyrazem tego jest opracowana w ostatnich latach tak zwana "doktryna lotnicza" NATO. Zgodnie z tą doktryną podstawowymi formami działań bojowych taktycznych sił powietrznych i obrony powietrznej NATO mają być operacje powietrzne w ramach operacji strategicznej na TDW.

Największą uwagę zwraca się w tej doktrynie na prowadzenie zaczepnej operacji powietrznej w celu wywalczenia panowania w powietrze w początkowym okresie wojny. Do udziału w takiej operacji przewiduje się zaangażowanie - oprócz lotnictwa - również wojsk raketowych i artylerii, desantów, sił i środków walki radioelektronicznej oraz innych. Podstawę działań mają stanowić zmasowane uderzenia z powietrza w celu rozgromienia głównych zgrupowań lotniczo-raketowych i obrony powietrznej państw Układu Warszawskiego.

Jak wykazuje analiza szkolenia taktyczno-operacyjnego połączonych sił zbrojnych NATO, na walkę o panowanie w powietrze gros sił lotniczych wydziela się w pierwszej zaczepnej operacji powietrznej, nawet do 70% samolotów. Należy przy tym przewidywać, że w pierwszym zmasowanym uderzeniu tej operacji może wziąć udział nawet całość lotnictwa.

Zaczepną operację powietrzną przeciwnik będzie prowadził z reguły

w ramach działań ofensywnych sił zbrojnych na TDW. W wypadku prowadzenia działań obronnych, zwykle po załamaniu się zaczepnej operacji powietrznej, walkę o panowanie w powietrzu będzie prowadził w ramach obronnej operacji powietrznej. Celem działań sił powietrznych przeciwnika w tej operacji będzie dążenie do zerwania lub załamania naszej operacji powietrznej. Charakterystyczne w tej operacji będzie to, że główny ciężar prowadzenia walki o panowanie w powietrzu będzie spoczywał nie na lotnictwie uderzeniowym, lecz na siłach i środkach obrony powietrznej.

Rządy naszej wspólnoty socjalistycznej nie mogą biernie przyglądać się zapędom zbrojeniowym państw imperialistycznych i pozwalać im na jednostronne uzyskiwanie przewagi militarnej, w tym również w siłach i środkach wojny powietrznej. Dlatego też tak wiele uwagi poświęca się rozwojowi, wyposażeniu i szkoleniu koalicyjnych sił zbrojnych państw Układu Warszawskiego.

Wprowadzenie do uzbrojenia w latach siedemdziesiątych nowoczesnych samolotów, jak: MiG-23, MiG-25, Su-24 i inne, znacznie poprawiło ofensywne możliwości lotnictwa frontowego i obrony powietrznej państw Układu Warszawskiego na zachodnim TDW. Samoloty te mogą przenosić ładunki bomb, rakiet i pocisków kierowanych o masie od 2000 do 8000 kg w promieniu od 350 do 1500 km. Zwiększone zostały również możliwości wojsk w zakresie prowadzenia walki radioelektronicznej poprzez wprowadzenie do ich wyposażenia zintegrowanego systemu tej walki, łączącego funkcje wykrywania, namiaru, zakłócania czynnego, mylenia i tłumienia ognia z ziemi, powietrza i morza. Celem tego systemu jest ograniczenie, opóźnienie i unicestwienie systemów dowodzenia przeciwnika przy jednoczesnym zapewnieniu kontrprzeciwdziałania dla obrony własnych systemów dowodzenia.

W naszym kraju również dużo uwagi poświęca się rozwojowi wojsk lotniczych, wojsk OPK i wojsk OPL, znajdujących się w pierwszej linii zbrojnego starcia. Wojska te systematycznie otrzymują coraz doskonalszy sprzęt bojowy: lotniczy, raketowy, radioelektroniczny i inny, oraz doskonałą swe umiejętności prowadzenia walki z groźnym, dobrze uzbrojonym i wyszkolonym przeciwnikiem powietrznym.

Problemom organizacji i prowadzenia walki o panowanie w powietrzu poświęca się obecnie w siłach zbrojnych państw Układu Warszawskiego szczególną uwagę. Do walki tej włączone zostały w odpowiednim miejscu i czasie - wszystkie rodzaje sił zbrojnych. Stała się ona de facto priorytetowym zadaniem dla sił zbrojnych w operacji strategicznej na TDW, zwłaszcza w początkowym okresie wojny, a dla sił powietrznych i obrony powietrznej - jednym z głównych zadań w czasie trwania całej

wojny. Skuteczne prowadzenie wszelkich operacji zaczepnych na TDW: lądowych, morskich i powietrznych, warunkuje się posiadaniem panowania w powietrzu w wymaganym stopniu i skali.

W zależności od charakteru działań wojennych, to znaczy, czy będą one prowadzone z użyciem broni jądrowej, czy bez jej użycia, różnie będą kształtowały się możliwości i potrzeby, udziału oraz rola poszczególnych rodzajów sił zbrojnych w prowadzeniu walki o panowanie w powietrzu, różna też będzie skala tej walki.

W wypadku działań wojennych z użyciem broni jądrowej główną rolę w walce spełniać będą niewątpliwie strategiczne wojska raketowe, wojska raketowe frontów i lotnictwo, wykonujące uderzenia jądrowe na wyrzutnie raketowe, lotniska, lotniskowce, środki obrony powietrznej, na obiekty przemysłu lotniczo-raketowego, ośrodki szkolenia lotniczego i obrony powietrznej oraz temu podobne. Wysiłek wojsk obrony powietrznej kraju, obrony przeciwlotniczej wojsk lądowych i marynarki wojennej, a także lotnictwa myśliwskiego będzie skupiony przede wszystkim na zwalczaniu w powietrzu tego lotnictwa przeciwnika, które nie było atakowane lub zdołało wystartować przed pierwszym strategicznym uderzeniem jądrowym i wykonuje uderzenia na obiekty naszych wojsk.

W warunkach nieograniczonego stosowania broni jądrowej istnieje więc realna możliwość zdobycia nawet strategicznego panowania w powietrzu na TDW już w rezultacie pierwszego strategicznego uderzenia jądrowego.

W warunkach niestosowania broni jądrowej proces walki o panowanie w powietrzu będzie bardziej długotrwały, również skala tej walki będzie zdecydowanie mniejsza. Główna rola przypadnie siłom powietrznym i wojskom obrony powietrznej. Siły powietrzne, dzięki swym właściwościom, będą niszczyć lotnictwo przeciwnika na lotniskach i jego środki obrony powietrznej. Lotnictwo myśliwskie, wykonując zadania osłony lotnictwa uderzeniowego, osłony wojsk i obiektów tyłowych, będzie zwalczało lotnictwo przeciwnika w powietrzu zarówno nad jego terenem, jak i własnym. Wojska obrony powietrznej kraju, wojska OPL wojsk lądowych i marynarki, ze względu na swoje przeznaczenie, będą w sposób ciągły brały udział w walce o panowanie w powietrzu, niszcząc samoloty przeciwnika w ramach wykonywanych zadań obrony powietrznej nakazanych im obiektów i wojsk.

Niemąła też rola w walce o panowanie w powietrzu przypadnie wojskom lądowym, zwłaszcza frontów pierwszego rzutu operacyjno-strategicznego na TDW. Za pomocą rakiet z głowicami kasetowymi mogą one wykonywać uderzenia na lotniska i lądowiska, stanowiska dowodzenia lotnictwa itp., za pomocą artylerii będą zwalczać środki OPL przeciwnika, wojska-

mi desantowymi i pancernymi mogą uchwytować ważne lotniska, a grupami specjalnymi niszczyć środki obrony powietrznej, samoloty na lotniskach, stanowiska dowodzenia lotnictwem i wojskami obrony powietrznej.

Marynarka wojenna, we współdziałaniu z innymi rodzajami sił zbrojnych, będzie zwalczać lotniskowce uderzeniowe, okręty nosiciele rakiet i lotnictwo przeciwnika, bazujące na przybrzeżnych lotniskach.

Szczególne role w walce o panowanie w powietrzu we współczesnych warunkach przypadnie również siłom i środkom walki radioelektronicznej, które za pomocą zakłóceń, dezinformacji itp. będą obniżały skuteczną działalność lotnictwa przeciwnika i jego środków obrony powietrznej.

Walka o panowanie w powietrzu - jak już wspominaliśmy - prowadzona będzie w sposób zorganizowany, w formie operacji powietrznych i przeciwpowietrznych w ramach operacji strategicznej na TDW, z udziałem wszystkich rodzajów sił zbrojnych. Jednak operacja powietrzna, zwłaszcza pierwsza w początkowym okresie wojny, pozostanie nadal główną formą tej walki, bowiem tylko zaskakującymi i zmasowanymi uderzeniami z powietrza można będzie w krótkim czasie rozgromić główne zgrupowania lotnicze, raketowo-jądrowe i obrony powietrznej przeciwnika oraz zapewnić osiągnięcie końcowego celu tej walki, jakim jest zdobycie panowania w powietrzu i przewagi w broni raketowo-jądrowej.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OPERACJI POWIETRZNEJ NA TDW

Operacja powietrzna na TDW w celu wywalczenia panowania w powietrzu może być prowadzona od momentu wybuchu wojny lub po pomyślnie zakończonej operacji przeciwpowietrznej.

Operacja powietrzna rozpoczynająca się z chwilą wybuchu wojny może być prowadzona, gdy siły zbrojne na TDW rozpoczynają działania prewencyjne i natychmiast przechodzą do operacji zaczepnych. Sytuacja taka może mieć miejsce w wypadku, gdy siły zbrojne na TDW osiągnęły gotowość do wojny, a agresja ze strony przeciwnika jest nieuchronna. Zależy wówczas koniecznie o szybkim zdobyciu panowania w powietrzu zdecydowanymi działaniami, głównie sił powietrznych i wojsk raketowych. Operacja powietrzna w tych warunkach charakteryzować się będzie dużym przestrzennym rozmachem, wysokim napięciem i aktywnością działań bojowych oraz maksymalnym zaangażowaniem w niej wszystkich rodzajów sił zbrojnych na TDW. W wypadku gdy będzie ona prowadzona po pomyślnie zakończonej operacji przeciwpowietrznej, jej rozmach uwarunkowany będzie konkretną sytuacją operacyjno-strategiczną, jaka powstanie pod koniec operacji przeciwpowietrznej.

Treścią operacji powietrznej związanej z walką o panowanie w powie-

trzu - niezależnie od czasu jej prowadzenia - będą wzajemnie warunkujące się i powiązane między sobą: zmasowane i zesrodkowane uderzenia oraz bitwy powietrzne sił powietrznych, uderzenia raketowo-artyleryjskie, bitwy przeciwpowietrzne i systematyczne działania bojowe wojsk OPK oraz wojsk OPL wojsk lądowych i marynarki wojennej, działania sił i środków walki radioelektronicznej, oraz stosowanie wielu innych przedsięwzięć zabezpieczających powodzenie operacji. Zatem elementami składowymi operacji powietrznej na TDW będą:

- operacje powietrzne armii lotniczych przeznaczenia strategicznego i operacyjnego;

- działania bojowe wojsk lotniczych frontów i okręgów wojskowych zachodnich terenów Związku Radzieckiego oraz marynarki wojennej w celu zwalczania lotnictwa na lotniskach i w powietrzu;

- połączone działania bojowe lotnictwa morskiego i wydzielonych jednostek z armii lotniczej przeznaczenia operacyjnego w celu zniszczenia lotniskowców przeciwnika;

- uderzenia wojsk raketowych i artylerii na obiekty lotnicze, obrony powietrznej i systemów dowodzenia przeciwnika;

- wspólne działania bojowe frontowego lotnictwa myśliwskiego, wojsk OPL frontów i wojsk OPK, mających na celu walkę z lotnictwem przeciwnika w powietrzu;

- działania wojsk lądowych, zwłaszcza operacyjnych grup manewrowych, oddziałów wydzielonych, desantów itp., w celu obezwładnienia obrony powietrznej przeciwnika na trasach przelotu lotnictwa uderzeniowego oraz uchwycenia ważnych rejonów bazowania jego lotnictwa;

- działania sił i środków rozpoznania oraz walki radioelektronicznej według jednolitego planu zabezpieczenia operacji powietrznej.

Odpowiednia do przedstawionej treści operacji powietrznej na TDW powinna być jej definicja. Wydaje się, że jej brzmienie powinno być następujące: "Operacja powietrzna to całokształt zawczasu zaplanowanych, uzgodnionych i wzajemnie powiązanych co do celów, zadań, miejsca i czasu uderzeń zmasowanych i działań urzutowanych oraz bitew powietrznych lotnictwa, a także połączonych z nimi bitew przeciwpowietrznych i systematycznych działań bojowych wojsk obrony powietrznej, uderzeń wojsk raketowych i artylerii oraz działań innych wojsk, prowadzonych pod jednym dowództwem według jednolitego zamiaru i planu".

Operację powietrzną na TDW charakteryzować będą - podobnie jak każdą inną - cele, zadania wojsk i rozmach. Najbardziej ogólnym celem pierwszej operacji powietrznej w początkowym okresie wojny, związanej z walką o panowanie w powietrzu, będzie rozbicie lub osłabienie głównych zgrupowań lotniczych, raketowo-jądrowych i obrony powietrznej

przeciwnika oraz stworzenie warunków do prowadzenia działań zaczepnych w operacji strategicznej na TDW.

Przez główne zgrupowanie lotnicze należy rozumieć te związki taktyczne i oddziały /samoloty nosiciele/ lotnictwa taktycznego i pokładowego, których rozbitcie doprowadza do stworzenia wygodnej dla naszych sił zbrojnych sytuacji powietrznej na TDW. Osłabienie zaś tych zgrupowań może być osiągnięte przez zniszczenie odpowiedniej liczby samolotów i środków raketowo-jądrowych, co w konsekwencji uniemożliwi przeciwnikowi wykonanie zorganizowanych zmasowanych działań lotnictwa, zmniejszy jego potencjał raketowo-jądrowy i ograniczy w istotny sposób możliwości lotnictwa przeciwnika w wykonaniu uderzeń na nasze wojska i obiekty tyłowe.

Rozbitcie tych zgrupowań będzie miało miejsce wówczas, gdy stosunek sił powietrznych, powstały w wyniku przeprowadzonej operacji powietrznej, będzie wynosił 1,6:1 lub 2:1 na naszą korzyść. Osłabienie zaś tych zgrupowań wystąpi wówczas, gdy straty zadane przeciwnikowi w samolotach i raketach wyniosą około 30-40%.

Ponieważ rozpatrujemy zwykle operację powietrzną prowadzoną po pomyślnie zakończonej operacji przeciwpowietrznej na TDW /świadczą o tym ćwiczenia na szczeblu centralnym/, interesować nas będą straty przeciwnika w samolotach i raketach, jakie mogą mu być zadane w wyniku operacji przeciwpowietrznej.

Według obliczeń teoretycznych, a w pewnym sensie pokrywają się one z doświadczeniami z ćwiczeń, straty przeciwnika w samolotach i raketach, w wyniku pomyślnie przeprowadzonej operacji przeciwpowietrznej w ciągu 4 dob, mogą wynieść około 35-40%. W rezultacie tych strat nastąpi poważne osłabienie głównych lotniczo-raketowych zgrupowań przeciwnika, co może doprowadzić do załamania jego zaczepnej operacji powietrznej. Jednak nie świadczy to jeszcze o zdobyciu przez naszą stronę panowania w powietrzu. Dlatego też celem operacji powietrznej prowadzonej w tych warunkach, a będącej jak gdyby kontynuacją operacji przeciwpowietrznej, będzie ostateczne rozgromienie tych osłabionych głównych zgrupowań lotniczo-raketowych przeciwnika i doprowadzenie do wymaganego na naszą korzyść stosunku sił powietrznych jak 1,8:1-2:1^{2/}.

2/ W operacji powietrznej rozgrywanej po operacji przeciwpowietrznej w ramach manewrów "Zachód-81" planowano doprowadzić do zwiększenia globalnego stosunku sił na korzyść "PÓLNOCNÝCH" z początkowego 1,2:1 /uzyskanego w wyniku przeprowadzonej operacji przeciwpowietrznej/do 2:1, wykonując w ciągu trzech dni cztery zmasowane naloty /7,5 tys. samolotolotów/ siłami dwu AL, lotnictwa trzech frontów i Floty Bałtyckiej. Po wykonaniu trzech zmasowanych nalotów odegrano sytuację, w której stosunek ten ukształtował się jak 1,6:1. Stosunek ten uznano za wystarczający, aby "PÓLNOCNÝ" mogli skutecznie prowadzić działania zaczepne.

Na naszym teatrze działań wojennych takiemu rozgromieniu będą podlegały główne siły uderzeniowe 2 i 4 PTSP, Cieśnin Bałtyckich i Zachodniego Bałtyku, lotnictwo pokładowe oraz bazujące w Wielkiej Brytanii, a także zgrupowania raketowe i obrony powietrznej Centralnej i Północnej Grupy Armii.

Zadania wykonywane przez wojska w operacji powietrznej będą wynikały z celów operacji. Najogólniej rzecz biorąc, podstawowym zadaniem wojsk w operacji powietrznej związanej z walką o panowanie w powietrzu będzie rozgromienie głównych zgrupowań lotniczo-raketowych i obrony powietrznej przeciwnika, a przede wszystkim zniszczenie: samolotów nosicieli broni jądrowej, lotnictwa strategicznego i taktycznego; lotniskowców w rejonach manewru bojowego; broni raketowo-jądrowej przeznaczenia strategicznego i operacyjno-taktycznego; środków obrony powietrznej; systemów dowodzenia i naprowadzania lotnictwa, wojsk raketowych i obrony powietrznej.

Rozmach operacji powietrznej będzie charakteryzował się wielkością obszaru działania /szerokość, głębokość, przestrzeń powietrzna/, czasem jej trwania i ilością zaangażowanych w niej sił i środków.

Szerokość pasa działania sił i środków w operacji powietrznej na TDW będzie w zasadzie pokrywała się z granicami danego teatru, a głębokość - z głębokością operacji strategicznej. Czas trwania operacji może wynosić od 2 do 5 dob. Na przykład w manewrach "Zachód-81" czas ten wynosił 3 doby.

Ilość sił i środków uderzeniowych /lotniczo-raketowych/ zaangażowanych do działań w operacji powietrznej będzie większa niż w operacji przeciwpowietrznej. Do działań w operacji powietrznej włączone zostaną w całości armie lotnicze /w liczbie dwóch-trzech/ przeznaczenia strategicznego i operacyjnego oraz w zdecydowanej większości, a w niektórych okresach operacji może nawet w całości, lotnictwo frontowe /trzech-czterech frontów/ i lotnictwo marynarki wojennej. Zwiększony zostanie również udział w operacji powietrznej wojsk lądowych, zwłaszcza wojsk raketowych i artylerii.

Wojska obrony przeciwlotniczej frontów i wojska OPK państw Układu Warszawskiego wydziela do działań w operacji powietrznej tylko niezbędne siły i środki do osłony bazowania i przelotu lotnictwa uderzeniowego oraz do osłony zgrupowań wojsk raketowych. Siły i środki te będą wykorzystywane zgodnie z planem operacji powietrznej. Pozostałe siły i środki wojsk OPK i OPL będą wykonywać zadania osłony wojsk i obiektów na podstawie odrębnych planów.

Spśród zaangażowanych w operacji powietrznej sił i środków główną rolę spełniać będą armie lotnicze przeznaczenia strategicznego i opera-

cyjnego oraz wojska lotnicze frontów. Oto krótka charakterystyka tych sił.

Armia lotnicza naczelnego dowództwa przeznaczenia strategicznego przewidywana jest do wykonywania zadań w składzie strategicznych sił jądrowych oraz w operacjach strategicznych na kontynentalnych i morskich teatrach działań wojennych. W jej składzie może znajdować się około czterech dywizji dalekiego zasięgu, wyposażonych w samoloty strategiczne, na przykład typu Tu-16, Tu-22, Tu-22M /Backfire/, K-95, M-4 i M-6, oraz dwa lotnicze pułki specjalne.

Armia lotnicza przeznaczenia operacyjnego podlega dowództwu wojsk na TDW. Przewidywana jest do wykonywania zadań na teatrze w skali operacyjnej oraz do wzmacniania lotnictwa frontów, działających na głównych kierunkach. Zwykle w jej składzie mogą znajdować się dwie dywizje lotnictwa bombowego, dwie dywizje lotnictwa myśliwskiego, dwa pułki lotnictwa rozpoznawczego, wyposażone w najnowsze samoloty, jak: Su-24M, Su-22M, MiG-25 i inne, pułk lotnictwa transportowego i pułk lotnictwa walki radioelektronicznej. Taka armia lotnicza może być wzmocniona dywizją lotnictwa dalekiego zasięgu.

Skład armii lotniczych przeznaczenia strategicznego i operacyjnego nie jest stały; zależy on głównie od skali i charakteru zadań wykonywanych przez daną armię w operacji strategicznej na TDW.

Wojska lotnicze frontu przeznaczone są do wykonywania różnych zadań w ramach frontu. W ich składzie /według organizacji radzieckiej/ mogą znajdować się: dwie-trzy dywizje lotnictwa myśliwskiego, wyposażone w samoloty typu MiG-21, MiG-23 i MiG-25; jedna-dwie dywizje lotnictwa myśliwsko-bombowego wyposażone w samoloty Su-22M; jedna dywizja bombowa, wyposażona w samoloty Su-24; trzy pułki lotnictwa rozpoznawczego; pułk lotnictwa walki radioelektronicznej; kilka pułków i eskadr lotnictwa wojsk lądowych oraz jednostki lotnictwa pomocniczego. W sumie w składzie wojsk lotniczych jednego frontu może znajdować się około 1200-2000 aparatów latających.

Szczegółowymi zadaniami, wykonywanymi przez poszczególne rodzaje sił zbrojnych i wojsk w operacji powietrznej, będą:

1. Siły powietrzne na TDW:

- lotnictwo uderzeniowe, głównie bombowe i myśliwsko-bombowe niszczy i obezwładnia zasadnicze zgrupowania lotnictwa i rakiet przeciwnika na ziemi na całą głębokość teatru;

- lotnictwo myśliwskie osłania w powietrzu główne siły lotnictwa uderzeniowego i samoloty lotnictwa rozpoznawczego, a także wspólnie z wojskami OPL i OPK bazowanie lotnictwa;

- lotnictwo szturmowe i wojsk lądowych niszczy i obezwładnia siły i środki obrony powietrznej nieprzyjaciela, głównie na trasach przelotu lotnictwa uderzeniowego;

- lotnictwo rozpoznania taktycznego i operacyjnego prowadzi rozpoznanie obiektów przeciwnika, podlegających zniszczeniu lub obezwładnieniu w ramach operacji powietrznej.

2. Wydzielone do udziału w operacji powietrznej wojska raketowe i artyleria niszczą i obezwładniają, w ramach swoich możliwości, lotnictwo na lotniskach i środki obrony powietrznej oraz stanowiska dowodzenia lotnictwem i obroną powietrzną nieprzyjaciela oraz jego środki napadu jądrowego.

3. Wydzielone wojska OFL frontów i wojska OPK osłaniają bazowanie lotnictwa uderzeniowego oraz jego przelot w granicach ogniowych /technicznych/ możliwości posiadanych środków walki. Wojska OPK mogą ponadto wydzielić część sił lotnictwa myśliwskiego do działań w ramach wojsk lotniczych frontu.

4. Marynarka wojenna siłami lotnictwa i zespołami uderzeniowymi okrętów niszczy lotniskowce przeciwnika oraz jego lotnictwo na lotniskach przybrzeżnych.

5. Wojska lądowe, zwłaszcza ich operacyjne grupy manewrowe i oddziały wydzielone oraz grupy desantowe i dywersyjne, niszczą i obezwładniają siły i środki lotnictwa i obrony powietrznej przeciwnika oraz uchwyty jego lotniska.

6. Siły i środki walki radioelektronicznej zapewniają osłonę radioelektroniczną głównych zgrupowań lotnictwa uderzeniowego i wojsk raketowych.

Zadania te wojska wykonują w ścisłym współdziałaniu według jednolitego zamiaru i planu operacji powietrznej.

3. WŁAŚCIWOŚCI PRZYGOTOWANIA OPERACJI POWIETRZNEJ

Pierwsza operacja powietrzna na TDW przygotowywana jest na podstawie dyrektywy naczelnego dowódcy sił zbrojnych zawczasu, w ramach planowania operacji strategicznej na teatrze, z reguły jednocześnie z przygotowaniem pierwszej operacji przeciwpowietrznej. Decyzję o przeprowadzeniu kolejnych operacji powietrznych w toku działań wojennych podejmuje dowódca wojsk na TDW.

Przygotowanie operacji powietrznej obejmuje cały kompleks przedsięwzięć ściśle między sobą powiązanych i realizowanych jeszcze w czasie pokoju, a następnie przed rozpoczęciem operacji udokładnianych, odpowiednio do zaistniałej aktualnie sytuacji. Do zasadniczych przedsię-

wzięć związanych z przygotowaniem operacji powietrznej należą: powzięcie decyzji i planowanie operacji, stworzenie zgrupowań wojsk i postawienie im zadań; organizacja dowodzenia, współdziałania i wszelkich rodzajów zabezpieczenia.

Naczelny dowódca sił zbrojnych /dowódca wojsk na TDW/ w decyzji o przeprowadzeniu operacji powietrznej określa: cel i zamiar /myśl przewodnią/ operacji; skład zaangażowanych sił; zadania poszczególnych rodzajów sił zbrojnych; dane wyjściowe do organizacji dowodzenia, współdziałania i zabezpieczenia; resurs i limit lotów związków lotniczych; liczbę rakiet operacyjno-taktycznych ze zwykłymi głowicami; czas trwania operacji oraz sposób i czas jej rozpoczęcia.

Zamiar /myśl przewodnią/ operacji powietrznej obejmuje kolejność i sposoby wykonania zadań w zakresie rozgromienia głównych zgrupowań lotniczo-rakietowych przeciwnika, kierunki i sposoby wykonania uderzeń zmasowanych oraz skład i ugrupowanie sił i środków biorących udział w tych uderzeniach, sposoby prowadzenia bitew powietrznych i przeciwpowietrznych, sposoby wykorzystania w operacji powietrznej rezultatów działań sił i środków wojsk lądowych, powietrznodesantowych, desantowo-szturmowych, wojsk rakietowych i artylerii oraz wojsk obrony powietrznej i sił morskich. Zamiar obejmuje także zagadnienia dowodzenia, współdziałania i zabezpieczenia operacji.

Dla pomyślnego przeprowadzenia operacji powietrznej bardzo ważne znaczenie ma stworzenie na TDW właściwego ugrupowania sił i środków. Zwykle ugrupowanie takie obejmuje:

- pierwszy lotniczy rzut operacyjny w składzie wojsk lotniczych frontów pierwszego rzutu wojsk na TDW i części lotnictwa marynarki wojennej;

- drugi lotniczy rzut operacyjny w składzie armii lotniczych przeznaczenia strategicznego i operacyjnego oraz wojsk lotniczych frontów drugiego rzutu i pozostałej części lotnictwa marynarki wojennej;

- zgrupowania wydzielonych do udziału w operacji powietrznej sił wojsk rakietowych i artylerii, wojsk obrony powietrznej, wojsk powietrznodesantowych i desantowo-szturmowych;

- odwód sił i środków.

Planowanie operacji powietrznej uzależnione będzie od czasu i warunków jej przeprowadzenia. Pierwsza operacja powietrzna będzie planowana bardziej szczegółowo jako przewidywana z chwilą wybuchu wojny, natomiast bardziej ogólnie - jako następująca po pomyślnym zakończeniu operacji przeciwpowietrznej. Zarówno w pierwszym, jak i w drugim wypadku planowana będzie według kilku wariantów, uwzględniających różne możliwe sytuacje bojowe i warunki atmosferyczne ich przeprowadzenia.

Generalnie przewiduje się przeprowadzenie operacji powietrznej, związanej z walką o panowanie w powietrzu w początkowym okresie wojny, w trzech i więcej etapach. W czasie każdego etapu przewiduje się z kolei wykonanie jednego-dwóch zmasowanych uderzeń lotniczych i raketowo-artyleryjskich z tym jednak, że w etapie głównym - trzech takich uderzeń.

W pierwszym etapie operacji powietrznej - działaniami całości sił pierwszego lotniczego rzutu operacyjnego i częścią sił drugiego rzutu /wojska lotnicze frontu drugiego rzutu/ oraz uderzeniami wojsk raketowych i artylerii, a także wojsk desantowo-szturmowych przewiduje się zadanie zdecydowanych strat wojskom obrony powietrznej przeciwnika /wybijanie tak zwanych korytarzy w ugrupowaniach naziemnych środków obrony powietrznej na ważniejszych kierunkach działania lotnictwa uderzeniowego na głębokość do 300 km i w pasie około 100-120 km ze zniszczeniem nie mniej niż 60-70% środków OP/, niszczenie jego lotnictwa myśliwskiego, a także blokowanie taktycznego lotnictwa uderzeniowego na lotniskach przez burzenie pasów startowych i minowanie lotnisk. W ten sposób stwarzane są sprzyjające warunki wprowadzenia do działań głównych lotniczych sił uderzeniowych i wykonania zasadniczych zadań operacji.

W drugim etapie /głównym/ operacji powietrznej przewiduje się - działaniami głównych sił uderzeniowych lotnictwa /AL przeznaczenia strategicznego i operacyjnego, wojsk lotniczych frontów i lotnictwa morskiego/ oraz uderzeniami wojsk raketowych i artylerii, działaniami desantów powietrznych i sił morskich - zadanie zdecydowanych strat głównym zgrupowaniem lotniczo-raketowym przeciwnika na TDW oraz zniszczenie nowo wykrytych środków jego obrony powietrznej. W ten sposób przewiduje się stworzyć sprzyjające warunki do pomyślnego osiągnięcia końcowego celu operacji powietrznej.

W trzecim etapie operacji powietrznej i w następnych rozwijane jest powodzenie dotychczasowych działań; dokonuje się ostatecznego rozgromienia /zniszczenia/ głównych lotniczych i raketowo-jądrowych zgrupowań przeciwnika oraz jego odwodów na głębokość do 800-1000 km, osiągając w ten sposób główny, ostateczny cel operacji - zdobycie strategicznego lub operacyjnego panowania w powietrzu oraz przewagi w broni raketowo-jądrowej, to znaczy uzyskanie stosunku w samolotach bojowych 1,8:1-2:1 na naszą korzyść.

W trakcie planowania operacji powietrznej opracowywane są następujące podstawowe dokumenty: plan operacji powietrznej, plan współdziałania sił i środków, tablice planowe zmasowanych uderzeń lotniczych i uderzeń raketowo-artyleryjskich, plan dowodzenia wojskami, plany według poszczególnych rodzajów zabezpieczenia, a także odpowiednie kalkulacje, dyrektywy i zarządzenia.

Plan pierwszej operacji powietrznej, związanej z walką o panowanie w powietrzu i przewagę w broni raketowo-jądrowej na TDW, opracowywany jest wspólnie przez Sztab Generalny Sił Zbrojnych Związku Radzieckiego oraz dowódcę i sztab sił powietrznych z udziałem dowódcy i sztabu wojsk obrony powietrznej i marynarki wojennej, dowódcy i sztabu wojsk na danym TDW, a także dowódcy i sztabu lotnictwa dalekiego zasięgu; na zachodnim TDW również z udziałem sztabów generalnych armii sojuszniczych.

Plan operacji powietrznej może składać się z następujących podstawowych rozdziałów:

1. Zasadnicze wnioski z oceny lotniczo-raketowych zgrupowań przeciwnika i jego obrony powietrznej na TDW oraz oczekiwany charakter jego działań bojowych.

2. Cele i czas przeprowadzenia operacji powietrznej.

3. Skład sił i środków angażowanych w operacji powietrznej; związki operacyjne, taktyczne i oddziały; liczba pułków lotniczych i samolotów z armii lotniczych przeznaczenia strategicznego i operacyjnego, lotnictwa morskiego i myśliwskiego z wojsk OPK państw Układu Warszawskiego; siły i środki wojsk frontów; ilościowo-jakościowy stosunek sił lotniczych stron.

4. Zamiar /myśl przewodnia/ operacji powietrznej: zgrupowania lotniczo-raketowe przeciwnika, które przewiduje się rozgromić w poszczególnych etapach operacji; operacyjne ugrupowanie sił i środków oraz pasy i sposoby pokonywania obrony powietrznej przeciwnika; sposób wykonania zmasowanych uderzeń lotniczych i raketowo-artyleryjskich oraz prowadzenia bitew powietrznych i przeciwpowietrznych; terminy gotowości bojowej sił i środków do udziału w operacji powietrznej.

5. Podział sił i środków frontów, armii lotniczych przeznaczenia strategicznego i operacyjnego oraz marynarki wojennej i wojsk OPK państw UW według zadań i obiektów w zmasowanych uderzeniach każdego etapu operacji.

6. Skład rzutu jądrowego, termin jego zorganizowania i stopień gotowości.

7. Organizacja rozpoznania powietrznego i walki radioelektronicznej /cel, zadania, siły i środki, zamiar prowadzenia/.

8. Organizacja dowodzenia współdziałania i zabezpieczenia.

9. Stworzenie zgrupowań do przeprowadzenia operacji powietrznej. /W odniesieniu do lotnictwa określa się związki operacyjne, taktyczne i oddziały, które mają wykonać manewr i przegrupowania. Wskazuje się dla nich lotniska, ustala sposób i czas przebazowania, wydziela siły lotnictwa transportowego do zabezpieczenia przebazowania, określa

się siły i środki oraz odpowiedzialnych za zabezpieczenie tyłowe jednostek lotniczych na lotniskach operacyjnych/.

10. Oczekiwane rezultaty działań bojowych w każdym zmasowanym uderzeniu i w każdym etapie operacji powietrznej.

Załącznikami do planu operacji powietrznej mogą być: mapy; tablice planowe zmasowanych uderzeń lotniczych i raketowo-artyleryjskich; plany współdziałania, dowodzenia, łączności, rozpoznania powietrznego, walki radioelektronicznej, maskowania, zabezpieczenia nawigator-skiego, radiotechnicznego, tyłowego, inżynieryjno-lotniczego itp.

Zasadnicze znaczenie dla powodzenia operacji powietrznej będzie miało właściwe zaplanowanie i wykonanie zmasowanych uderzeń lotniczych i raketowo-artyleryjskich. Szczególnie wnikliwie i drobiazgowo planuje się pierwsze zmasowane uderzenie ze względu na jego niekiedy rozstrzygające znaczenie dla przebiegu operacji powietrznej. Powinno ono być najsilniejsze i najbardziej skuteczne, wykonane z zaskoczenia na najczulsze elementy głównych zgrupowań lotniczo-raketowych i obrony powietrznej przeciwnika. Do jego wykonania przewiduje się użycie maksymalnej ilości sił i najsukuteczniejszych środków rażenia.

Najwyższych rezultatów pierwszego zmasowanego uderzenia należy oczekiwać w wypadku zaskoczenia zasadniczych sił lotnictwa nieprzyjaciela na lotniskach. Dlatego też określenie czasu i sposobu wykonania tego uderzenia będzie miało istotny wpływ na powodzenie operacji powietrznej. Uzyskanie zaskoczenia lotnictwa przeciwnika na lotniskach będzie możliwe przez odpowiednio wczesny start własnych samolotów, wykonanie lotu po trasie z możliwie największą prędkością, minowanie i blokowanie lotnisk przed dołotem głównych lotniczych sił uderzeniowych itp.

Wszystkie te elementy i czynniki powinny być uwzględniane przy ustalaniu /wyborze/ optymalnego ugrupowania operacyjnego lotnictwa w zmasowanym uderzeniu. Ugrupowanie to może składać się z kilku rzutów. Zwykle składa się ono z rzutu zabezpieczenia /przełamania obrony powietrznej przeciwnika i rozpoznania/ i jednego lub więcej rzutów uderzeniowych /głównych sił/ oraz odwodu.

Liczba rzutów lotniczych w zmasowanym uderzeniu i ich skład zależą głównie od warunków sytuacji bojowej. Na przykład, jeśli w wyniku przeprowadzonej operacji przeciwpowietrznej obrona przeciwlotnicza przeciwnika została poważnie osłabiona, to operacyjne ugrupowanie lotnictwa w zmasowanym uderzeniu może składać się nawet z jednego lub dwóch rzutów.

Rzut zabezpieczenia przeznaczony jest do obrony głównych lotniczych sił uderzeniowych przed przeciwdziałaniem środków obrony powie-

trzonej przeciwnika i prowadzenia rozpoznania powietrznego zarówno w interesie lotniczo-rakietowych sił uderzeniowych biorących udział w danym zmasowanym uderzeniu, jak i na korzyść całej operacji powietrznej. Siłami rzutu zabezpieczenia są niszczone i obezwładniane środki OP przeciwnika, blokowane i minowane jego lotniska, zakłócanie środków wykrywania, dowodzenia i naprowadzania lotnictwa /w tym również obrony powietrznej/, rozpoznawane obiekty uderzeń i ruchy wojsk, a także prowadzone działania demonstracyjne i inne. W składzie rzutu zabezpieczenia może znajdować się około 25-30% samolotów lotnictwa frontowego, w tym: 25-30% myśliwskich, 30% myśliwsko-bombowych i szturmowych, 10% bombowych i około 55-60% rozpoznawczych.

Wyznaczenie do rzutu zabezpieczenia w pierwszym zmasowanym uderzeniu tak znacznych sił lotnictwa rozpoznawczego jest podyktowane koniecznością szybkiego potwierdzenia i udokładnienia danych o obiektach uderzeń. Jak bowiem wiadomo, pierwsze zmasowane uderzenie lotnicze planowane jest według danych rozpoznania czasu pokojowego, które w międzyczasie mogą ulec dezaktualizacji lub okazać się w ogóle fałszywymi. Dotyczy to oczywiście sytuacji, gdy operacja powietrzna rozpoczyna się z chwilą wybuchu wojny. W wypadku gdy będzie ona prowadzona po pomyślnie zakończonej operacji przeciwpowietrznej, potrzeby w zakresie rozpoznania powietrznego na jej korzyść mogą być mniejsze.

Rzut uderzeniowy przeznaczony jest do niszczenia lub obezwładnienia głównych lotniczo-rakietowych zgrupowań przeciwnika. Zadanie to wykonują przede wszystkim armie lotnicze przeznaczenia strategicznego i operacyjnego oraz lotnictwo bombowe i myśliwsko-bombowe frontów i marynarki wojennej, a także wojska rakietowe frontów i dowództwa wojsk na TDW.

Odwód przeznaczony jest do wykonania uderzeń na lotniska nowo wykryte i te obiekty, których rażenie siłami lotniczego rzutu uderzeniowego lub wojsk rakietowych okazało się niewystarczające. Odwód może być użyty również do wykonania innych zadań, wynikających z nieoczekiwanych działań lotnictwa przeciwnika i przebiegu operacji powietrznej.

Równolegle z planowaniem pierwszego zmasowanego uderzenia lotniczego planuje się ogólnie następne zmasowane uderzenia. Przy ich planowaniu bardzo duże znaczenie będzie miała trafność przewidywań rezultatów pierwszego zmasowanego uderzenia i każdego następnego. W związku z tym podczas planowania operacji powietrznej będzie się w szerokim zakresie wykorzystywać metody prognozowania rozwoju walki i technikę obliczeniową.

Oprócz zmasowanych uderzeń bardzo ważnym elementem składowym współczesnej operacji powietrznej są walki i bitwy powietrzne. Będą one planowane równolegle z planowaniem zmasowanych uderzeń lotniczych. Głów-

nym celem walk i bitew powietrznych, prowadzonych w czasie wykonywania pierwszego zmasowanego uderzenia, może być związanie walką sił przechwytyjącego lotnictwa myśliwskiego przeciwnika, które zostało poderwane do odparcia naszego lotnictwa, zadanie mu strat i tym samym zapewnienie swobody działań własnym lotniczym siłom uderzeniowym.

W przewidywaniu bitwy powietrznej, która może być prowadzona jednocześnie nad terenem przeciwnika i własnym, zaleca się ugrupowanie lotnictwa myśliwskiego w dwa rzuty: pierwszy rzut - do osłony lotniczych sił uderzeniowych biorących udział w zmasowanym uderzeniu, drugi - do odparcia zmasowanego uderzenia lotnictwa przeciwnika.

4. WŁAŚCIWOŚCI PROWADZENIA OPERACJI POWIETRZNEJ

Operacja powietrzna - niezależnie od warunków, w których będzie prowadzona, to znaczy, czy będzie prowadzona od momentu wybuchu wojny, czy po pomyślnie zakończonej operacji przeciwpowietrznej - zawsze powinna być realizowana według określonych zasad, zgodnych z jej zamiarem i zapewniających pomyślnie osiągnięcie celów. Do podstawowych zasad prowadzenia operacji powietrznej należą między innymi: wykonanie uderzeń na lotniska, wyrzutnie raketowe, środki obrony powietrznej i dowodzenia na TDW z zaskoczenia; koncentracja wysiłku na niszczeniu głównych sił lotniczych i raketowo-jądrowych przeciwnika zarówno na ziemi, jak i w powietrzu; ciągłość uderzeń na środki napadu powietrznego przeciwnika w dzień i w nocy, w każdych warunkach atmosferycznych; zapewnienie ciągłości dowodzenia, współdziałania i zabezpieczenia.

Podstawowymi sposobami prowadzenia operacji powietrznej będą: uderzenia lotnicze /zmasowane, ześrodkowane, jednoczesne i pojedyncze/; uderzenia raketowo-artyleryjskie; bitwy powietrzne i przeciwpowietrzne.

Ogólne kierownictwo działaniami całości sił i środków biorących udział w operacji powietrznej sprawuje dowódca wojsk na TDW, kierownictwo bezpośrednie sprawuje zaś dowódca sił powietrznych na TDW w ścisłym współdziałaniu z dowódcą wojsk raketowych i artylerii, dowódcą wojsk obrony powietrznej oraz przedstawicielami marynarki wojennej i dowództwa lotnictwa dalekiego zasięgu.

Działania bojowe lotniczych związków operacyjnych i taktycznych w operacji powietrznej rozpoczynają się wykonaniem pierwszego zmasowanego uderzenia na obiekty ugrupowania lotniczo-raketowego przeciwnika oraz jego środki obrony powietrznej. Decyzję o wykonaniu pierwszego zmasowanego uderzenia lotniczo-raketowego, rozpoczynającego działania wojenne, podejmuje naczelnny dowódca sił zbrojnych. Decyzję o wykonaniu

kolejnych zmasowanych uderzeń, w tym również d wykonaniu pierwszego zmasowanego uderzenia operacji powietrznej, rozpoczynającej się po pomyslnie zakończonej operacji przeciwpowietrznej, podejmuje dowódca wojsk na TDW.

Przebieg realizacji pierwszego etapu operacji powietrznej, głównie w aspekcie pokonywania obrony powietrznej przeciwnika, może być następujący:

Na specjalny sygnał artyleria frontów /przykładowo w "G"-00.07 do "G"+00.05, tj. 12 minut/ pierwsza rozpoczyna wykonanie zadań obezwładnienia środków obrony powietrznej nieprzyjaciela /baterie ogniowe rakiet OP wojsk/ w planowanych pasach pokonywania obrony powietrznej przez lotnictwo uderzeniowe. W czasie około "G"-00.04 - 00.03 rozpoczynają stosowanie zmasowanych zakłóceń środków radioelektronicznych przeciwnika jednostki walki radioelektronicznej wojsk lądowych i wojsk lotniczych frontów na całą głębokość ich technicznych możliwości. W tym samym czasie rozpoczynają stosowanie zakłóceń również samoloty i śmigłowce walki radioelektronicznej ze stref w powietrzu, znajdujących się nad terenem własnym. W pierwszej kolejności zakłócać będą stacje radiolokacyjne wykrywania i naprowadzania. Zakłócanie środków radioelektronicznych obrony powietrznej przeciwnika będzie trwało przez cały czas wykonywania zmasowanego uderzenia lotniczego.

Pod osłoną zakłóceń radioelektronicznych oraz wykorzystując skutki uderzeń artylerii frontów, jednostki lotnictwa frontowego - działające w ramach rzutu zabezpieczenia - w czasie około "G"-00.02 do "G"+00.01, stosując masowo rakiety klasy "powietrze-stacja radiolokacyjna" typu H-28 lub KSR-11, niszczą stacje radiolokacyjne przeciwlotniczych pocisków kierowanych "Hawk" i innych w pasie pokonywania obrony powietrznej przeciwnika przez lotnictwo uderzeniowe.

Samoloty lotnictwa dalekiego zasięgu /nosiciele rakiet "powietrze-ziemia"/ ze składu armii lotniczych przeznaczenia operacyjnego, znajdujące się w ugrupowaniu operacyjnym rzutu zabezpieczenia /może ich być około 5%/, w czasie około "G"-00.02 do "G"+00.05 niszczą stacje radiolokacyjne i środki zautomatyzowanego dowodzenia obrony powietrznej przeciwnika. W szczególności niszczone są stacje radiolokacyjne i środki dowodzenia przeciwlotniczych pocisków kierowanych "Nike-Hercules", "Patriot" i innych, znajdujące się w rejonach obiektów uderzeń lotnictwa bombowego. Ponadto samoloty te dokonują bezpośredniego rozpoznania tych obiektów.

W tym samym czasie mogą być wysyłane również specjalne grupy wojsk szturmowo-desantowych do niszczenia ośrodków dowodzenia obroną powietrzną i lotnictwem przeciwnika.

Siły lotnictwa myśliwskiego, znajdujące się zarówno w pierwszym, jak i w drugim rzucie zmasowanego uderzenia, wykorzystując efekty ogniowego i radioelektronicznego obezwładnienia środków obrony powietrznej przeciwnika, włamują się w jego przestrzeń powietrzną, niszcząc w walkach i bitwach powietrznych jego lotnictwo głównie w rejonach bazowania. Pododdziały samolotów myśliwskich, przygotowanych specjalnie na wzór "strzelców wyborowych", pod osłoną zakłóceń wchodzą w rejony dyżurowania samolotów E-3A "AWACS" i za pomocą rakiet dokonują ich zniszczenia.

W ramach rzutów uderzeniowych zmasowanego nalotu mogą być szeroko stosowane również lotnicze grupy demonstracyjne. Grupy te, wykonując lot na skrzydłach operacyjno-taktycznego ugrupowania sił uderzeniowych, będą za pomocą aktywnych i pasywnych zakłóceń imitować lot dużej grupy samolotów, wprowadzając w błąd przeciwnika co do rzeczywistego kierunku działania głównych lotniczych sił uderzeniowych.

Przelot lotnictwa uderzeniowego przez przyfrontową strefę obrony powietrznej przeciwnika, w czasie powrotu po wykonaniu zadań, zabezpieczają również jednostki walki radioelektronicznej, artyleria, lotnictwo myśliwskie oraz część lotnictwa myśliwsko-bombowego i szturmowego wojsk lotniczych frontów.

Prezentowany wariant pokonywania obrony powietrznej, jak pokazują obliczenia teoretyczne i doświadczenia z ćwiczeń lotniczych, zapewnia wysoki stopień bezpieczeństwa działań lotnictwa w przyfrontowej strefie środków obrony powietrznej przeciwnika na TDW. Prawdopodobieństwo pokonywania obrony może wynosić około 0,96-0,97.

W ramach operacji powietrznej, zwłaszcza w czasie wykonywania pierwszego zmasowanego uderzenia, mogą być prowadzone również bitwy powietrzne naszego lotnictwa myśliwskiego i przeciwpowietrzne wojsk obrony powietrznej z lotniczymi siłami uderzeniowymi przeciwnika, wykonującymi uderzenia odwetowe na nasze lotniska, wyrzutnie raketowe i inne obiekty. Wówczas zadaniem naszego lotnictwa myśliwskiego i wojsk obrony powietrznej będzie odparcie tych uderzeń.

Kolejne zmasowane uderzenia w ramach operacji powietrznej wykonywane będą na podstawie rozpoznania powietrznego /również z innych źródeł/ rezultatów uderzeń poprzedzających. Dlatego też rozpoznanie powietrzne rezultatów uderzeń w zmasowanym nalocie prowadzone będzie zarówno w ramach grup uderzeniowych, jak i przez specjalne samoloty i grupy lotnictwa rozpoznawczego w ramach rozpoznania kontrolnego.

W toku operacji powietrznej mogą występować gwałtowne zmiany w sytuacji na skutek obustronnych zdecydowanych działań sił powietrznych. Będzie więc szeroko stosowany manewr i przegrupowania lotnictwa na po-

szczególnie kierunki operacyjne. Wymagało to będzie ciągłego wprowadzania zmian i korekt do planu operacji powietrznej.

5. UDZIAŁ SIŁ ZBROJNYCH PRL W OPERACJI POWIETRZNEJ NA ZACHODNIM TDW

Warunki i możliwości udziału naszych sił zbrojnych /wojsk frontu, OPK i MW/ w operacji powietrznej na zachodnim TDW będą wynikały z ogólnej sytuacji operacyjno-strategicznej, w której operacja ta będzie prowadzona. W wypadku gdy w momencie rozpoczęcia operacji powietrznej wojska naszego /polskiego/ frontu będą znajdowały się na terytorium własnego kraju, praktycznie może w niej uczestniczyć lotnictwo myśliwskie i częściowo myśliwsko-bombowe i rozpoznawcze. Nie będą mogły brać udziału w operacji powietrznej w tych warunkach wojska raketowe i artyleria. W pełnym zakresie mogą być wykorzystane natomiast wojska OPK i wojska OPL wojsk lądowych i marynarki wojennej. Będą one osłaniały bazowanie lotnictwa i jego przelot nad terytorium kraju oraz inne obiekty związane z prowadzeniem operacji powietrznej. Mogą w tych warunkach wykonywać również planowane zadania w operacji powietrznej niemal wszystkie środki walki radioelektronicznej i rozpoznania radioelektronicznego.

W o j s k a f r o n t u

Maksymalnego udziału w operacji powietrznej wojsk naszego frontu należy oczekiwać, gdy znajdą się one na kierunku operacyjnym/w rejonie wyjściowym do operacji zaczepnej/. Wówczas w operacji powietrznej mogą uczestniczyć: zdecydowana większość lotnictwa frontowego i wojsk lądowych; niezbędne siły wojsk OPL, wojsk raketowych i artylerii, a także wydzielone siły z wojsk pancernych i zmechanizowanych do niszczenia i obezwładnienia środków obrony powietrznej przeciwnika, uchwycenia jego lotnisk oraz wykonania innych zadań.

Zakłada się, że wojska frontu będą brały udział wydzielonymi siłami i środkami w każdym etapie operacji powietrznej. Największy ich udział będzie miał miejsce w etapie pierwszym, oczywiście wówczas, gdy będą się one znajdowały w rejonie wyjściowym do operacji. Wojska frontu w tym etapie, najczęściej samodzielnie, w wyznaczonym im pasie około 100-120 km i na głębokość do 300 km będą niszczyć i obezwładniać środki OP /naziemne i LM/ oraz system dowodzenia obroną powietrzną przeciwnika. Zadania te będą wykonywały w zasadzie wszystkie rodzaje wojsk frontu. Wojska raketowe i artyleria wspólnie z lotnictwem wojsk lądowych będą zwalczały środki i system dowodzenia obrony powietrznej przeciwnika do głębokości około 50 km. Naziemne środki OP i lotnictwo myśliwskie oraz inne obiekty położone głębiej będą zwalczane przez

lotnictwo frontowe. Do zwalczania tych obiektów mogą być wykorzystane również desanty taktyczne i grupy specjalne.

W etapie drugim/głównym/i trzecim operacji powietrznej wojska frontu, głównie siłami lotnictwa uderzeniowego i wojsk raketowych, będą niszczyć i obezwładniać lotniczo-raketowe zgrupowania przeciwnika, jego lotnictwo wojsk lądowych oraz nowo wykryte środki OP. Artyleria frontu, desanty taktyczne, grupy specjalne i środki walki radioelektronicznej będą wykonywać zadania podobne jak w etapie pierwszym.

W o j s k a l o t n i c z e f r o n t u - spośród wszystkich rodzajów wojsk frontu - spełniać będą główną rolę w operacji powietrznej. Do zasadniczych ich zadań w operacji powietrznej będzie należało:

- niszczenie samolotów lotnictwa taktycznego przeciwnika na lotniskach znajdujących się najbliżej przedniego skraju i przede wszystkim nie wyposażonych w żelbetonowe ukrycia;

- zablokowanie części lotnisk, głównie lotnictwa myśliwskiego;

- niszczenie baterii przeciwlotniczych pocisków kierowanych średniego i dużego zasięgu oraz posterunków i ośrodków dowodzenia, wykrywania i naprowadzania, a także stanowisk dowodzenia szczebla taktycznego i operacyjnego;

- niszczenie niektórych środków napadu raketowo-jądrowego;

- niszczenie samolotów przeciwnika w walkach i bitwach powietrznych;

- wykonywanie zakłóceń radioelektronicznych oraz prowadzenie działań pozornych;

- prowadzenie taktycznego i operacyjnego rozpoznania powietrznego.

W o j s k a r a k i e t o w e i a r t y l e r i a f r o n t u

w operacji powietrznej będą wykonywać, w najogólniejszym ujęciu, następujące zadania: niszczenia wyrzutni balistycznych pocisków raketowych typu "Pershing" i "Lance", samolotów na lotniskach, artylerii atomowej oraz składów i punktów amunicji jądrowej; niszczenia i obezwładnienia różnego rodzaju środków obrony powietrznej nieprzyjaciela, a szczególnie pododdziałów pocisków raketowych "Nike-Hercules" i "Hawk", a ponadto elementów systemu dowodzenia, wykrywania, powiadamiania i naprowadzania; zwalczania środków walki radioelektronicznej oraz niszczenie innych obiektów, mających istotne znaczenie dla pomyślnego przeprowadzenia operacji powietrznej.

Powyższe zadania wojska raketowe i artyleria będą realizować przy zespoleniu wysiłku wszystkich środków rażenia wojsk frontu, a szczególnie lotnictwa, poprzez wykonanie grupowych uderzeń raketowych oraz uderzeń ogniowych artylerii w ramach zmąsowanych nawał. Szczególną uwagę zwraca się na odpowiedni podział obiektów rażenia, określenie czasu

i kolejności wykonania uderzeń oraz wyznaczenia granic niebezpiecznych dla lotnictwa.

Największy udział wojsk lotniczych frontu oraz wojsk raketowych i artylerii będzie miał miejsce w pierwszym i drugim etapie operacji powietrznej. W trzecim etapie operacji ten udział może być zdecydowanie mniejszy, ponieważ w tym czasie będą one brały udział w kompleksowym porażeniu ogniowym wojsk przeciwnika.

W o j s k a O P L f r o n t u będą uczestniczyły w operacji powietrznej w ramach systemu obrony przeciwlotniczej frontu /po przegrupowaniu z terytorium kraju do rejonu wyjściowego/ w ścisłym współdziałaniu z lotnictwem myśliwskim wojsk lotniczych frontu oraz związkami taktycznymi i oddziałami rakiet /artylerii/ przeciwlotniczych wojsk sojuszniczych i wojsk /systemu/ OFK, rozwiniętych w pasie działania frontu.

Doświadczenia i wnioski z międzysojuszniczych ćwiczeń dowódczo-sztabowych wskazują na to, że użycie związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL w systemie obrony przeciwlotniczej frontu /w okresie prowadzenia operacji powietrznej/ w zasadzie nie będzie odbiegało od ogólnie przyjętych zasad organizacji osłony wojsk i obiektów tyłowych frontu. Szczególna uwaga w wojskach OPL zwracana będzie na osłonę bazowania lotnictwa i jego przelotu nad obszarem frontu. Stosownie do planu operacji powietrznej dowódca frontu może zdecydować o wydzieleniu części sił i środków do bezpośredniej osłony szczególnie ważnych lotnisk, lub innych obiektów wojsk lotniczych. Jeśli front dysponuje dwoma brygadami rakiet przeciwlotniczych średniego zasięgu, to jedna z nich może być na określony etap operacji powietrznej wyznaczona do realizacji tego zadania.

W toku operacji powietrznej osłonę przeciwlotniczą przelotu własnego lotnictwa nad obszarem frontu wojska OPL realizują w ugrupowaniu bojowym /z rejonów/, w którym aktualnie się znajdują, stosownie do zamiaru i planu operacji frontowej. W czasie wykonywania tego zadania szczególna uwaga jest zwracana na zapewnienie warunków bezpieczeństwa przelotu własnego lotnictwa uderzeniowego przez strefy ognia naziemnych środków OPL oraz lotnictwa myśliwskiego w czasie prowadzenia walk i bitew powietrznych z lotnictwem przeciwnika nad obszarem wojsk frontu. Temu celowi służą połączone stanowiska dowodzenia lotnictwa i wojsk OPL /PłSD WLF i OPL/.

Zadania związane z udziałem wojsk frontu w operacji powietrznej dowódca frontu otrzymuje zwykle w dyrektywie do operacji zaczepnej, zawierającej również zadania do działań w operacji przeciwpowietrznej. Oznacza to, że planowanie działań wojsk frontu w operacji powietrznej

i przeciwpowietrznej jest ściśle związane z planowaniem operacji frontowej w ramach operacji strategicznej na TDW. Nie należy wykluczać, że zadania związane z udziałem w operacji powietrznej i przeciwpowietrznej dowódca frontu otrzyma w odrębnych dyrektywach.

W dyrektywie do operacji frontowej - w części dotyczącej udziału wojsk frontu w operacji powietrznej - dowódca frontu zwykle otrzyma /oprócz myśli przewodniej operacji powietrznej/ informacje dotyczące:

- ogólnych celów działań i zadań rodzajów sił zbrojnych /sił powietrznych, wojsk lądowych, wojsk OPK i MW/ w operacji powietrznej na TDW;
- zadań wojsk frontu w operacji powietrznej według etapów operacji;
- sił i środków wydzielanych przez front do wykonania zadań w operacji powietrznej;
- terminów wykonania poszczególnych zadań;
- sposobów wykonania zadań lub tylko pewnych danych w tym zakresie;
- zasad współdziałania z sąsiadami;
- organizacji dowodzenia wojskami biorącymi udział w operacji powietrznej;
- zagadnień zabezpieczenia działań wojsk.

Na szczeblu frontu głównym organizatorem działań wojsk frontu w operacji powietrznej jest dowódca frontu. Na podstawie otrzymanego zadania wypracowuje on decyzję o udziale wojsk frontu w operacji powietrznej oraz organizuje między nimi współdziałanie, a sztab frontu, w oparciu o decyzję dowódcy, planuje ich działania.

Głównym wykonawcą zadań frontu w operacji powietrznej, jak już wcześniej wspomniano, będą wojska lotnicze frontu. Z tej racji dowódca frontu w czasie ustalania zamiaru działań wojsk frontu w operacji powietrznej będzie korzystał z propozycji dowódcy wojsk lotniczych frontu.

Treść decyzji dowódcy frontu o działaniach wojsk frontu w operacji powietrznej z reguły będzie obejmować:

- zadania /łącznie ze sprecyzowanymi obiektami działań/ oraz siły i środki wyznaczone do ich wykonania;
- zamiar /myśl przewodnia decyzji/ wykonania zadań;
- zadania, terminy i sposoby ich wykonania przez poszczególne rodzaje wojsk frontu;
- terminy osiągnięcia gotowości bojowej przez wyznaczone wojska frontu do wykonania poszczególnych zadań;
- zagadnienia współdziałania i dowodzenia wojskami frontu w operacji powietrznej;
- środki, przedsięwzięcia i sposoby zabezpieczenia działań.

Decyzja dowódcy frontu powinna jednoznacznie określać model działań

wojsk frontu w operacji powietrznej, w którym powinny być uwidocznione zadania poszczególnych rodzajów wojsk frontu, miejsce, terminy i sposoby ich wykonania. Cała działalność wojsk frontu w operacji powietrznej powinna być dostosowana do modelu działań głównych sił w tej operacji, to jest armii lotniczych przeznaczenia strategicznego i operacyjnego.

Udział wojsk frontu w operacji powietrznej może być ujęty w odpowiednich dokumentach bojowych /planach/ do operacji frontowej lub w odrębnym dokumencie, na przykład: planie działań wojsk frontu w operacji powietrznej /na mapie z legendą/. W dokumencie tym /lub planie operacji frontowej/ powinny być przedstawione główne /operacyjne/ elementy działań bojowych wszystkich wojsk frontu uczestniczących w operacji powietrznej, stanowiące podstawę do dowodzenia wojskami zarówno przez dowódcę frontu, jak i podległych mu dowódców.

Decyzję dotyczącą działań wojsk lotniczych frontu, wojsk OPL oraz wojsk raketowych i artylerii w operacji powietrznej wypracowują odnośni ich dowódcy według obowiązujących zasad. Wydaje się, że najbardziej słuszną zasadą powinno być łączne wypracowywanie tych decyzji z decyzjami o działaniach w operacji frontowej.

Działania wojsk lotniczych frontu, wojsk OPL oraz wojsk raketowych i artylerii w operacji powietrznej mogą być ujęte w odpowiednich planach operacji frontowej lub w odrębnych dokumentach. Na przykład na szczeblu wojsk lotniczych frontu rekomenduje się opracowanie planu działań bojowych wojsk lotniczych frontu w operacji powietrznej /na mapie z legendą/. W planie tym przewiduje się uwypuklenie obiektów działań trasy lotów i innych elementów decyzji dowódcy WLF. W legendzie zobrazowuje się modele nalotów i poszczególnych rzutów oraz planowe tablice lotów w poszczególnych zmasowanych nalotach operacji powietrznej.

Przed rozpoczęciem lub w toku operacji powietrznej może zaistnieć sytuacja, w której dowódca wojsk frontu /lub dowódcy poszczególnych rodzajów wojsk frontu/ będzie zmuszony do skorygowania opracowanego planu działań w odniesieniu do całości lub części wojsk biorących udział w operacji. Zmiany te nie powinny jednak wykraczać poza ramy /terminy wykonania zadań, obiekty, kierunki itp./ nakazane przez dowódcę wojsk na TDW.

W o j s k a O P K

Udział wojsk obrony powietrznej kraju w operacji powietrznej można rozpatrywać zarówno w aspekcie walki o panowanie w powietrzu, jak i osłony bazowania lotnictwa uderzeniowego oraz jego przelotu, a także

osłony pozycji ogniowych wojsk raketowych rozmieszczonych na terytorium kraju.

Jeśli będziemy patrzeć na udział wojsk OPK w operacji powietrznej w aspekcie walki o panowanie w powietrzu, to musimy wziąć pod uwagę działalność bojową całości wojsk OPK bez względu na rodzaj wykonywanego przez nich zadania, bowiem każdy zniszczony przez środki OPK samolot przeciwnika liczy się na korzyść tej walki. Rozpatrywanie udziału wojsk OPK w operacji powietrznej w ten sposób jest bardzo szerokie i wykracza daleko poza ramy planu tej operacji, komplikuje również niepotrzebnie opracowanie takiego planu i dowodzenie wojskami. Dlatego też wydaje się, że udział wojsk OPK w operacji powietrznej należy łączyć organizacyjnie z działaniami tych sił ofensywnych - zwłaszcza lotniczo-raketowych - które spełniają główną rolę w tej operacji. W związku z tym w operacji powietrznej na TDW powinny być brane pod uwagę /uwzględniane w planie/ przede wszystkim te siły i środki wojsk OPK, których działalność z tą operacją ma związek bezpośredni. Jednak ich udział powinien być rozpatrywany w ramach jednolitego systemu OPK, na tle całości zadań bojowych, wykonywanych przez wojska OPK w czasie trwania całej operacji powietrznej na TDW.

Jeśli chodzi o udział w operacji powietrznej na TDW naszych wojsk OPK w takim ujęciu, to jednym z głównych ich zadań będzie osłona bazowania lotnictwa i pozycji wojsk raketowych na terytorium kraju, stanowiących główną siłę uderzeniową operacji. Ponadto zadaniem naszych wojsk OPK będzie osłona /zabezpieczenie/ przelotu lotnictwa armii lotniczych przeznaczenia strategicznego i operacyjnego, biorących udział w zmasowanych uderzeniach, a także realizacja niektórych przedsięwzięć związanych z zabezpieczeniem lotniskowym i materiałowo-technicznym tych armii. W interesie zabezpieczenia działań tych głównych lotniczo-raketowych sił uderzeniowych w wojskach OPK będą poczynione określone zabiegi o charakterze organizacyjnym i operacyjno-taktycznym.

Jak wiadomo, lotniska lotnictwa uderzeniowego i pozycje rakiet operacyjno-taktycznych /ewentualnie średniego zasięgu/ oraz stanowiska dowodzenia lotnictwem, składy środków rażenia, paliw itp. osłanianie będą przez specjalnie wydzielone jednostki naziemnych środków OPL i lotnictwa myśliwskiego, nie wchodzące w skład wojsk OPK. Na przykład lotniska bazowania lotnictwa radzieckiego osłanianie są przez jednostki rakiet przeciwlotniczych, do osłony lotnisk naszego lotnictwa frontowego przydzielane są baterie artylerii przeciwlotniczej. Zadaniem naszych wojsk OPK będzie wzmocnienie tej osłony w ramach ogólnego systemu obrony powietrznej obiektów na obszarze kraju, przy czym szczególna uwaga powinna być zwrócona na osłonę dyslokacji /bazowania/ lot-

niczo-rakietowych sił uderzeniowych z kierunków najbardziej zagrożonych napadem powietrznym przeciwnika.

Oddzielnym problemem dla naszych wojsk OPK będzie osłona przelotu lotnictwa uderzeniowego, zwłaszcza armii lotniczych przeznaczenia strategicznego i operacyjnego, zarówno w czasie lotu na wykonanie zadania, jak i powrotu na lotniska bazowania.

Wychodząc z ugrupowania armii lotniczych przeznaczenia strategicznego i operacyjnego oraz dyslokacji głównych sił powietrznych NATO /2 i 4 PTSP/, a także granic pasów działania frontów pierwszego rzutu, w obszarze Polski wyodrębnić można 2-3 pasy przelotu lotnictwa uderzeniowego w czasie wykonywania zmasowanych nalotów w^o ramach operacji powietrznej. Jeden na kierunku Lublin - Wrocław, drugi - Białystok - Berlin i trzech nad morzem. Szerokość pasów wynosi około 100-120 km. W pasach tych poszczególne armie będą wykonywać lot zwykle po kilku trasach pułkami, a nawet dywizjami. Dla armii lotniczej przeznaczenia operacyjnego w składzie trzech DLB /w tym jedna lotnictwa dalekiego zasięgu/ i dwóch DLM szerokość ugrupowania w powietrzu może na przykład wynosić około 40-50 km, a głębokość około 60 km.

Zadania wojsk OPK w czasie przelotu tych zgrupowań lotniczych będzie polegało na zapewnieniu im osłony przed przeciwdziałaniem lotnictwa przeciwnika oraz bezpieczeństwa samolotów własnych przed rażeniem ich własnymi środkami obrony powietrznej.

Osłona ta realizowana siłami lotnictwa myśliwskiego i naziemnych środków OPK powinna być prowadzona na dalekich podejściach do grup lotnictwa bombowego. Rubież wprowadzenia do walki samolotów lotnictwa myśliwskiego OPK powinny znajdować się na takiej odległości od tras przelotu lotnictwa bombowego, aby mogły one zakończyć walkę z samolotami przeciwnika przed wejściem do walki z tymi samolotami, samolotów lotnictwa myśliwskiego bezpośredniej osłony bombowców.

Szczególne znaczenie będzie miało zapewnienie warunków bezpieczeństwa własnemu lotnictwu w czasie przelotu nad terytorium kraju, zwłaszcza w strefach ognia naziemnych środków obrony powietrznej. Wymagało to będzie takiego zorganizowania i prowadzenia działań bojowych przez wojska OPK w interesie osłony przelotu lotnictwa uderzeniowego, ażeby żaden samolot własny nie został narażony na zniszczenie przez własne środki obrony powietrznej. Dlatego też NS OP powinny prowadzić ogień tylko do celów rozpoznanych jako niewątpliwy przeciwnik. W każdej innej sytuacji, a szczególnie w czasie intensywnych zakłóceń powinien obowiązywać zakaz prowadzenia ognia w ustalonych pasach przelotu lotnictwa.

Dla zapewnienia skutecznej osłony bazowania i przelotu własnego lotnictwa, a także bezpieczeństwa przelotu w strefach ognia naziemnych środków OP, wymagane jest zorganizowanie ścisłego współdziałania w systemie naziemnego i powietrznego dowodzenia lotnictwem oraz wojskami OPK. Właściwe stanowiska dowodzenia wojsk OPK powinny być na czas informowane o przelotach lotnictwa uderzeniowego, a stanowiska dowodzenia lotnictwem i dowódcy grup samolotów w powietrzu powinni być informowani z kolei przez wojska OPK o działaniach lotnictwa przeciwnika w pasach przelotu.

Planowanie udziału wojsk OPK w operacji powietrznej będzie odbywało się z reguły łącznie z planowaniem ich udziału w operacji przeciwpowietrznej, a przed rozpoczęciem operacji opracowane wcześniej plany będą odpowiednio korygowane, stosownie do aktualnej sytuacji bojowej.

Podstawę do powzięcia decyzji i planowania udziału sił i środków OPK w operacji powietrznej stanowić będzie zwykle dyrektywa operacyjna dowódcy wojsk na TDW. Treść tej dyrektywy może zawierać:

- wnioski z oceny przeciwnika powietrznego /liczba i prawdopodobny sposób wykorzystania przez przeciwnika środków napadu powietrznego/;
- ogólne zadania wojsk w operacji strategicznej na TDW i sposób ich realizacji;
- zamiar operacji powietrznej /cel operacji, zamiar jej przeprowadzenia, sposób wykorzystania różnych rodzajów sił zbrojnych/;
- zadania dla wojsk OPK /obiekty i kierunki skupienia głównego wysiłku, limit wylotów lotnictwa myśliwskiego i zużycie rakiet przez wojska raketowe OPK/;
- zagadnienia dowodzenia i współdziałania, szczególnie z lotnictwem uderzeniowym;
- gotowość wojsk OPK do udziału w operacji powietrznej.

W oparciu o dyrektywę dowódcy wojsk na TDW i decyzję dowódcy wojsk OPK sztab wojsk OPK opracowuje niezbędną dokumentację dotyczącą udziału sił i środków OPK w operacji powietrznej.

Na szczeblu dowództwa wojsk OPK przewiduje się opracowywanie następujących dokumentów: planu działań wojsk OPK w operacji powietrznej /na mapie i tekstualnie/; rozkazu operacyjnego i planu współdziałania z zainteresowanymi dowództwami /szefostwami/ innych rodzajów sił zbrojnych biorących udział w operacji powietrznej.

W wypadku gdy na szczeblu dowództwa wojsk OPK nie opracowuje się odrębnych dokumentów do udziału w operacji powietrznej /może być również taki wariant/, wówczas treść tych dokumentów powinna być umieszczona w planie działań bojowych wojsk OPK.

Planując udział wojsk OPK w operacji powietrznej, zwłaszcza prowa-

dzionej po pomyślnie zakończonej operacji przeciwpowietrznej, należy przewidywać możliwość przekazania części sił z wojsk OPK do działań w składzie frontu. Najczęściej może to dotyczyć lotnictwa myśliwskiego i wojsk radiotechnicznych. Przekazane do frontu lotnictwo myśliwskie OPK może w ramach operacji powietrznej osłaniać lotnictwo uderzeniowe lub zwalczać obiekty obrony powietrznej przeciwnika oraz wykonywać inne zadania. Natomiast środki wojsk radiotechnicznych OPK mogą wzmacniać system radiolokacyjny wojsk OPL lub wojsk lotniczych frontu.

M a r y n a r k a w o j e n n a

W operacji powietrznej na zachodnim TDW w celu zdobycia panowania w powietrzu mogą brać udział również siły i środki naszej marynarki wojennej. Aczkolwiek nie są one zaliczane do wielkich to jednak mogą odegrać liczącą się rolę w operacji powietrznej. Przede wszystkim zostaną wykorzystane do walki zarówno z lotnictwem, jak i środkami obrony powietrznej przeciwnika głównie w pasie nadmorskim.

Zwalczanie lotnictwa przeciwnika na lotniskach i jego środków obrony powietrznej marynarka wojenna może realizować samodzielnie lub we współdziałaniu z wojskami frontu nadmorskiego. Wykonując to zadanie samodzielnie, zazwyczaj tworzy oddzielny rzut bojowy. Model takiego rzutu bojowego oraz sposoby wykonania zadań przez poszczególne siły /lotnictwo morskie i inne rodzaje wojsk/ opracowuje dowództwo i sztab marynarki wojennej. W wypadku gdy marynarka wojenna wydziela określone siły i środki do udziału w operacji powietrznej wspólnie z wojskami frontu nadmorskiego, wówczas o wykorzystaniu tych sił i środków może decydować dowódca frontu, uzgadniając jedynie szczegóły wykonawcze z dowódcą marynarki wojennej.

W aspekcie obrony powietrznej siły i środki marynarki wojennej będą ściśle współdziałać z wojskami OPK, a w wypadku działań wojsk frontu wzdłuż wybrzeża morskiego będą współdziałać również z wojskami OPL. W ramach tego współdziałania główny wysiłek sił i środków OPL marynarki wojennej powinien być nadal skupiony na osłonie morskich sił uderzeniowych, a także na wzmocnieniu wykrywania środków napadu powietrznego przeciwnika. Współdziałanie sił i środków OPL marynarki wojennej z wojskami OPK i OPL wojsk lądowych będzie organizowane i realizowane na ogólnie obowiązujących zasadach.

Ważnym zadaniem sił i środków OPL marynarki wojennej będzie również zapewnienie bezpieczeństwa przelotu /przez strefy ognia/ lotnictwa uderzeniowego, biorącego udział w zmasowanych uderzeniach operacji powietrznej. W tym celu powinna być realizowana zasada prowadzenia ognia do celu powietrznego rozpoznanego jako niewątpliwy przeciwnik oraz zaka-

zu prowadzenia ognia przez okrętowe środki CPL w czasie przelotu lotnictwa uderzeniowego w wyznaczonych dla niego korytarzach. Ścisłość współdziałania powinni zapewniać przedstawiciele sił powietrznych, znajdujący się stale na stanowiskach dowodzenia OPL marynarki wojennej.

Z A K O Ń C Z E N I E

W skrypcie omówione zostały tylko niektóre ważniejsze problemy związane z organizacją i prowadzeniem operacji powietrznej na TDW w początkowym okresie wojny w celu wywalczenia panowania w powietrzu i przewagi w broni raketowo-jądrowej. Omówiono ogólnie również udział naszych sił zbrojnych w takiej operacji na zachodnim TDW.

Walka o panowanie w powietrzu nie kończy się pomyslnym zakończeniem operacji powietrznej. Będzie ona prowadzona w sposób ciągły przez cały okres prowadzenia operacji strategicznej i wojny. W toku operacji strategicznej mogą być przeprowadzone następne operacje powietrzne związane z walką o panowanie w powietrzu.

Współczesna operacja powietrzna, prowadzona w celu wywalczenia panowania w powietrzu, różni się od tego typu operacji z okresu drugiej wojny światowej. Obecnie - oprócz sił powietrznych - do udziału w takiej operacji powietrznej angażowane będą wojska lądowe, zwłaszcza raketowe i OPL, wojska OPK i wszystkie inne, mogące w jakikolwiek sposób zwalczać środki napadu powietrznego przeciwnika. Taka operacja powietrzna przyjmuje cechy operacji ogólnowojskowej.

W toku operacji strategicznej na TDW mogą być prowadzone operacje powietrzne o innych celach i zadaniach niż walka o zdobycie panowania w powietrzu i przewagi w broni raketowo-jądrowej. Operacje takie mogą być prowadzone w celu rozbicia operacyjnych i strategicznych odwodów nieprzyjaciela: zerwania /dezorganizacji/ operacyjno-strategicznych przewozów; zniszczenia obiektów stanowiących potencjał wojenno-ekonomiczny; zerwania państwowego i wojennego systemów kierowania i dowodzenia.

Rozmach przestrzenny i czas trwania takich operacji uwarunkowane będą ich celami i zadaniami, ilością biorących w nich udział sił i środków oraz sytuacją operacyjno-strategiczną, w jakiej będą one prowadzone.

Wydrukowano w 50 egz.

Egz. nr 1-50 Bibl. Nauk. OZS

wyk.: gen. bryg. Zarski

płk w st. spocz. Uchariski

Druk: PK, dn. 29.11.82 r.

Druk ASC WP nr 0521/01893/...

Kor. R.C.

32

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biuletynu Informacji Specjalnych
Wz. swid. 145402